

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПРВ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ СИНАДИНОВСКА
против РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Апликација број 27881/06)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

16 Јануари 2020 година

Оваа пресуда е конечна, но може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот Синадиновска против Република Северна Македонија,

Европскиот суд за човекови права (Прв Оддел) во Совет составен од:

Tim Eicke, *Претседател*,
Jovan Plevski,
Raffaele Sabato, судии,
и Abel Campos, *Секретар на Одделот*,

Расправајќи на нејавна седница на 17 декември 2019 година
Ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на истиот датум:

ПОСТАПКА

1. Постапката е иницирана со апликација (бр.27881/06) против Република Северна Македонија поднесена до Судот според член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи („Конвенцијата“) од страна на г-а Живка Синадиновска („апликантката“), Македонка/државјанин на Република Северна Македонија, на 23 јуни 2006 година.
2. Апликантката беше застапувана од г. Д. Билески, адвокат од Скопје. Владата на Република Северна Македонија („Владата“) беше застапувана од страна на нивниот поранешен агент г. К. Богданов, подоцна наследен од сегашниот агент г-а Д. Џонова.
3. Апликантката се жалеше повикувајќи се на член 6 § 1 и член 1 од Протоколот бр.1 од Конвенцијата, дека домашните судови одлуките ги засновале на недоволно образложени причини, како и поради должината на сопственичките спорови со нејзините соседи.
4. На 23 октомври 2014 година Владата беше информирана за горенаведените наводи, а остатокот од жалбата беше прогласен за недопуштен, согласно Правилото 54 § 3 од Деловникот на Судот.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

A. Основни информации за случајот

5. Апликантката е родена во 1945 година и живее во Тетово. Таа поседува куќа со деловен простор (продавници) во предниот дел, која се наоѓа во центарот на Тетово. Куќата на апликантката од едната страна се наоѓа веднаш до имотот на С.Б., а спротивно на куќата е имотот на И.Ф.

6. Во 1996 година покојниот сопруг на апликантката (чиј имот по неговата смрт на 6 август 2000 година го наследила апликантката) добил одобрение за градба и веднаш потоа почнал да гради деловен простор кој останал недовршен. Во 2000 година покојниот сопруг на апликантката исто така добил обновлива двегодишна дозвола да организира привремен пазар и да изнајмува тезги во предниот дел од дворот на куќата, во непосредна близина на продавниците. Се чини дека согласно урбанистичкиот план во тој момент, било предвидено да се прошири блиската улица и да се отстрани привремената градба на И.Ф. Исто така, доколку урбанистичкиот план бил спроведен, имотот на апликантката ќе бил лесно достапен од планираната улица.

Б. Постапки во врска со С.Б.

7. Во 1997, сопругот на апликантката со С.Б. склучил предоговор за продажба на продавница (дел од деловниот простор), заедно со соодветниот дел од парцелата. На 25 јануари 2000 година истите страни склучиле договор. Договорот, сепак, останал непотпишан од страна на сопругот на апликантката.

8. Во јуни 2002 година С.Б. почнал со градба на своето земјиште, како и на земјиштето кое се чини дека му било продадено од страна на покојниот сопруг на апликантката. Во 2003 година ја завршил градбата.

1. Граѓанска постапка иницирани од страна на апликантката против С.Б. (П.бр.623/02, И.бр.2217/02, И.бр.789/04)

9. На 15 јули 2002 година апликантката започнала граѓанска постапка (П.бр.623/02) против С.Б. пред Основниот суд Тетово („првостепен суд“), барајќи заштита од смеќавање на владение. Таа тврдела дека со изградбата која била во тек, С.Б. неосновано ѝ го смеќавал владението, окупираше дел од нејзиното земјиште, уништил делови од нејзината зграда и ѝ го блокирал пристапот до електричната мрежа и до нејзиното броило за струја.

10. На 18 јули 2002 година првостепениот суд издал временна мерка која веднаш стапила на сила, а со која му било наложено на С.Б. да запре со изградбата се до правосилно завршување на постапката.

11. Бидејќи С.Б. продолжил со градбата, на 24 јули и 6 август 2002 година во извршна постапка (И.бр.2217/02), првостепениот суд му наредил да престане со градењето. Бидејќи С.Б. не ги почитувал наредбите на судот, судот му издал две парични казни во вкупен износ од 60.000 денари (приближно 970 евра).

12. Откако предметот еднаш бил вратен на повторно одлучување, на 11 септември 2003 година првостепениот суд ја усвоил тужбата на апликантката и утврдил дека со градежните активности С.Б. „ѝ го смеќавал владението на апликантката“, дека С.Б. треба да го врати

нејзиниот имот во поранешна состојба и дека треба да се воздржи од идни смеќавања. Судот исто така издал и времена мерка.

13. На 4 февруари 2004 година Апелациониот суд Скопје го потврдил решението на првостепениот суд во однос на главното барање, а во однос на времената мерка предметот го вратил на повторно постапување и одлучување, со насоки првостепениот суд да утврди дали тужбата се однесувала на истата времена мерка како онаа издадена на 18 јули 2002 година (види параграф 10 погоре).

14. На 12 мај 2004 година апликантката го повлекла барањето за издавање времена мерка, бидејќи решението од 11 септември 2003 година, во однос на главното барање за смеќавање на владение станало правосилно. На 13 мај 2004 година првостепениот суд го констатирал повлекувањето.

15. На 10 март 2004 година апликантката повела извршна постапка (И.бр.789/04) против С.Б. за извршување на решението од 11 септември 2003 година.

16. По неколку процедурални одлуки од првостепениот суд и враќањата на повторно одлучување од страна на Апелациониот суд Скопје, на 5 јуни 2012 година апликантката побарала нејзиното барање за извршување да биде преземено од приватен извршител.

17. На 12 јуни 2012 година првостепениот суд го отфрлил нејзиното барање, а предлогот во однос на извршувањето го прогласил за повлечен, утврдувајќи дека истата не го поднела барањето во таа насока пред 31 декември 2011 година, како што било предвидено во релевантниот закон. На 14 декември 2012 година Апелациониот суд Гостивар го потврдил ова решение.

18. Во меѓувреме, на 6 јули 2009 година и 18 октомври 2010 година апликантката поднела барање за заштита на правото на судење во разумен рок („правен лек за должина на постапката“) до Врховниот суд во однос на извршната постапка (И.бр.789/04). На 12 јануари и 21 декември 2010 година, соодветно, Врховниот суд го уважил правниот лек за должината на постапката, утврдил дека должината на оспорената постапка (шест години, шест месеци и седум дена) била неразумна и на апликантката ѝ досудил износ од 40.000 денари (еквивалент на 650 евра) и 20.000 денари (еквивалент на 320 евра), соодветно. Со решението од 21 декември 2010 година исто така му се наложува на првостепениот суд да ја заврши постапката во рок од три месеци од нејзината правосилност. Се чини дека против овие одлуки не биле вложени жалби. Решението од 21 декември 2010 година станало правосилно на 31 јануари 2011 година.

2. Управни постапки

19. На 15 јули 2002 година надлежниот инспекторат донел решение за уривање и наредба за уривање (заклучок за дозвола за извршување) (во понатамошниот текст двете како „наредби за уривање“) за градбата која ја изградил С.Б. без одобрение. На 5 јуни 2003 година

инспекторатот повторно издал наредба за уривање. Наредбите за уривање никогаш не биле извршена.

20. На 25 март 2003 година, надлежното министерство издало дозвола за градба на С.Б. со наредба да го отстрани делот од градбата кој не е опфатен со одобриениот технички проект и урбанистичкиот план за таа област. На 23 јули 2003 година владината Комисијата за решавање во управна постапка од втор степен од областа на транспортот и врските ги усвоила жалбите на апликантката и С.Б., и го вратила случајот на повторно разгледување, со наводи дека министерството погрешило кога за двете управни работи - дозволата за градба на С.Б. и усогласеноста на градбата со законските прописи, решавало со еден управен акт за, како и дека не биле утврдени сите релевантни факти.

21. На 23 април 2004 година министерството на С.Б. му издало наредба за уривање на делот од градбата кој не соодветствувал со условите на одобриението за градба. На 30 ноември 2004 година издало наредба за уривање.

22. Апликантката ја оспорила одлуката на министерството од 22 март 2004 година со која на С.Б. му било издадено одобрение на градба. На 11 ноември 2004 владината жабена комисија ја одбила жалбата на апликантката. На 30 ноември 2005 година Врховниот суд, кој во тој момент бил надлежен за одлучување во управни спорови, ја усвоил тужбата на апликантката и го вратил предметот на повторно одлучување, со насоки дека било нејасно дали дозвола за градба може да биде издадена само за еден дел од градбата на С.Б. и дека треба да се преиспита дали дозволата е издадена во согласност со важечкиот урбанистички план. На 27 февруари 2006 година Комисијата за решавање во управна постапка од втор степен од областа на транспортот и врските постапила согласно насоките на Врховниот суд, ја поништила одлуката и го вратила предметот на повторно одлучување.

23. Во повторената постапка, на 12 декември 2006 година, Општина Тетово („општината“), која во меѓувреме станала надлежна за регулирање на работите поврзани со урбанистичко планирање, повторно издала дозвола за градба на С.Б. Исто така, општината потенцирала дека за делот од градбата кој не соодветствувал со одобриението биле донесени наредби за уривање. Апликантката ја оспорила оваа одлука пред Министерството и Управниот суд. Таа навела дека градбата на С.Б. била завршена во 2002 година со поголеми пропорции од дозволените и дека со тоа била предизвикана штета на нејзиниот имот за што повела судски и управни постапки.

24. Министерството на 7 септември 2007 година и Управниот суд на 26 јуни 2008 година (*У.бр.4748/2007*) ги одбиле жалбите на апликантката и ја потврдиле законитоста на одобриението за градба. Управниот суд зазел став дека одобриението за градба било законско и дека С.Б. ја доставил сета потребна техничка и правна документација која била правилно оценета од управните органи. Судот сметал дека наводите за непочитувањето на дозволата за градба се однесуваат на друга правна

работа и треба да се решат во друга постапка. Судот не ги коментирал понатаму наводите на апликантката дека С.Б. со градежните активности го смеќавал нејзиното владение.

25. На 14 јуни 2012 година барањето на С.Б. за легализација на незаконски изградениот дел од градбата било одобрено и истото било евидентирано во катастарот на недвижности.

3. Граѓанска постапка иницирани од С.Б. против апликантката (П.бр.1387/03, П.бр.40/15)

26. На 18 декември 2003 година С.Б. поднел граѓанска тужба против апликантката за утврдување на право на сопственост врз продавницата и делот од дворот кои ги купил врз основа на предоговор и непотпишаниот договор склучен со покојниот сопруг на апликантката (види параграф 7 погоре). Апликантката вложила противтужба барајќи *restitutio in integrum* и надомест на материјална штета за штетата на нејзиниот имот, намалената вредност на имотот и изгубената заработувачка поради неможноста да ја изнајмува терасата и нејзиниот деловен простор, а поради градбата на С.Б.

27. По неколку рочишта, на 15 мај 2012 година првостепениот суд ја усвоил тужбата на С.Б., а ја одбил противтужбата на апликантката. На 4 јуни 2013 година Апелациониот суд ја потврдил првостепената пресуда, наведувајќи дека С.Б. имал право на сопственост на земјиштето бидејќи договорот бил во целост исполнет, посебно бидејќи С.Б. ја платил цената на апликантката и нејзиниот покоен сопруг и имал владение врз имотот. Противтужбата на апликантката била одбиена со образложение дека бараното *restitutio in integrum* веќе било одлучено во постапката за заштита од смеќавање на владението (види погоре) и бидејќи веќе било утврдено дека предметниот имот бил всушност продаден на С.Б.

28. На 19 ноември 2014 година Врховниот суд делумно ја усвоил ревизијата поднесена од апликантката и ги укинал пресудите од 15 мај 2012 година и 4 јуни 2013 година во деловите кои се однесуваат на противтужбата на апликантката со образложение дека треба да се преиспитаат доказите со цел да се утврди идентитетот на дејствијата. Постапката е во тек.

4. Граѓанска постапка за надомест на штета иницирана од апликантката против С.Б. и општината (П.бр.821/07, ГЖ.бр.40/10)

29. На неодреден датум апликантката поднела граѓанска тужба против С.Б. и општината за надомест на штета пред надлежниот правостепен суд. На 23 септември 2009 година судот делумно ја усвоил тужбата.

30. На 4 јануари 2012 година Апелациониот суд делумно ја потврдил првостепената пресуда во делот на досудениот надомест на штета. Судот навел дека С.Б. и општината се солидарно одговорни за штетата

настаната на имотот на апликантката со незаконското градење на С.Б., кое било санкционирано со правосилни одлуки во постапката за смеќавање на владение (види параграф 9 погоре) и со наредбите за уривање кои не биле извршени. Судот досудил надомест во износ од 677.976 денари (приближно 11.000 евра) плус камата. Судот сметал дека С.Б. сторил штета на имотот на апликантката, окупирал дел од нејзиното земјиште и предизвикал да се намали вредноста на имотот. Општината била одговорна бидејќи ги толерирала незаконските активности на С.Б.

В. Постапки во врска со И.Ф.

1. Управна постапка

31. Во 1990 година општината на И.Ф. му издала дозвола за поставување привремен дрвен објект за деловни активности пред имотот на апликантката. Дозволата предвидувала дека привремениот објект ќе стои се до имплементирањето на урбанистичкиот план за таа област и дека се забранува изградба на траен објект.

32. Врз основа на одобрение за урбани и санациони мерки издадено од министерството во 2002 година, а потоа по неколку враќања на предметот на повторно одлучување, поништено од надлежната второстепена комисија, И.Ф. изградил траен објект на местото на дрвениот објект.

33. На 10 септември 2002 година и на 5 јуни 2003 година Инспекторатот издал наредби за уривање на незаконската градба на И.Ф. бидејќи била изградена спротивно на урбанистичкиот план за областа. Наредбите за уривање останале неизвршени.

34. На 15 јануари 2013 година изградбата на И.Ф. била легализирана. Апликантката ја оспорила оваа одлука и постапката е се уште во тек.

2. Граѓанска постапка за надомест на штета против И.Ф., државата и општината (П.бр. 208/08)

35. На 31 јануари 2008 година апликантката повела постапка за надомест на штета против И.Ф., општината и државата за намалената вредност на нејзиниот имот и за изгубена заработувачка за периодот помеѓу 2002 и 2008 година (месечна закупнина за нејзиниот деловен простор и тезги). Таа тврдела дека градбата на И.Ф., која ја изградил незаконски, го блокирала пристапот до нејзиниот имот од улицата, додека општината и државата пропуштите да ја запрат изградбата и да ги извршат наредбите за уривање издадени за незаконската градба на И.Ф. (види параграф 33 погоре).

36. На 2 јули 2008 година судот дал наредба за изработка на вештачење за процена на штетата која ја побарува апликантката. Вештиот наод утврдил дека имотот на апликантката „нема пазарна вредност“. На

рочиштетото одржано на 26 февруари 2009 година вештото лице било сослушано во присуство на странките во спорот.

37. На 9 април 2009 година првостепениот суд ја одбил тужбата на апликантката во дел како неоснована и во дел поради застареност. Судот ги зел предвид наводите на апликантката, но сметал дека уривањето на градбата на И.Ф. нема со сигурност да овозможи непречен пристап до нејзиниот имот од улицата, имајќи предвид дека имплементацијата на урбанистичкиот план во однос на проширувањето на улицата бил предмет на друга постапка, а незаконската градба на И.Ф. се наоѓала на истото место како и привремената градба, која постоела и пред апликантката да ја добие дозволата за изградба на деловниот објект во 1996 година. Понатаму, иако деловниот објект на апликантката останал недовршен и без употребна дозвола, таа имала можност да издава дел од истиот како магацински простор. Пазарот за кој таа имала важечка дозвола во периодот 2000-2002 година никогаш не бил ставен во функција. Имотот на апликантката никогаш не бил огласен за продажба, што го правело барањето за штета поради негова намалена вредност, неиздржано. Судот констатирал дека до имотот на апликантката можело да се пристапи од соседната улица.

38. На 10 јули 2009 година апликантката поднела жалба, наведувајќи меѓу другото дека првостепениот суд не го зел предвид вештиот наод и мислење. На 14 јуни 2011 година Апелациониот суд ја одбил жалбата и ја потврдил првостепената пресуда.

39. На 29 септември 2011 година апликантката вложила ревизија која Врховниот суд на 27 јуни 2013 година ја одбил. Судот сметал дека пониските судови дале доволно образложени причини за нивните одлуки и правилно го примениле материјалното право.

40. Во меѓувреме, на 21 декември 2010 година Врховниот суд го одбил барањето за заштита на правото на судење во разумен рок поднесено од апликантката. Одлуката станала правосилна на 7 март 2011 година.

41. На 15 мај 2012 година првостепениот совет при Врховниот суд го одбил новоподнесено барање за заштита на правото на судење во разумен рок поднесено од апликантката на 12 декември 2011 година. Судот навел дека постапката траела четири години (помеѓу поднесувањето на граѓанската тужба на апликантката и поднесувањето на второто барање). Сепак, бидејќи периодот од една година и пет месеци веќе бил предмет на разгледување во првата постапка водена по барање на апликантката (види параграф 40 погоре), Врховниот суд го ограничил периодот кој бил предмет на негово разгледување, на две години и пет месеци и заклучил дека истиот не е нераумен. Понатаму, судот утврдил дека надлежните судови постапувале експедитивно, апликантката не придонела кон одолговлекување и дека постапката била сложена. На 24 септември 2012 година второстепениот совет при Врховниот суд ја потврдил оваа одлука.

Г. Кривични постапки иницирани од апликантката

42. Во 2003 и 2010 година апликантката поднела кривични пријави пред јавен обвинител за злоупотреба на службената положба против службеници вработени во Инспекторатот и во општината. Таа исто така поднела и кривична пријава против С.Б. Обвинителот ги одбил овие пријави.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

43. Член 3 од Законот за постапување со бесправно изградени објекти од 2011 година, (Службен весник бр.23/2011 со понатамошни измени) ја дефинира „легализацијата на незаконски изградени објекти“ како евиденција на објектот во јавниот регистар и негово вклучување во урбанистичкиот план. Согласно член 11 од Законот, општината проценува дали незаконската градба може да биде дел од урбанистичкиот план и издава одобрение за истото.

44. Член 31 од Законот предвидува дека, сите постапки за уривање на незаконски изградените објекти, како и сите управни и судски постапки во врска со тоа, а кои биле започнати пред влегување во сила на овој закон, ќе запрат.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 6 § 1 ОД КОНВЕНЦИЈАТА ВО ВРСКА СО ДОЛЖИНАТА НА ПОСТАПКАТА

45. Апликантката се жалеше врз основа на член 6 од Конвенцијата дека должината на следните три постапки, била прекумерно долга: (i) граѓанската постапка против С.Б. за смеќавање на владение и последователната извршна постапка (види параграф 9 погоре); (ii) управната постапка за дозволата за градба на С.Б. (види параграф 20 погоре) и (iii) граѓанската постапка против И.Ф., државата и општината (види параграф 35 погоре).

46. Член 6 од Конвенцијата, во својот релевантен дел гласи:

„При утврдување на неговите граѓански права и обврски... секој има право на правично... судење во разумен рок од страна на ... суд...“

A. Жалбени наводи за должината на граѓанската постапка против С.Б. за смеќавање на владение и последователната извршна постапка

1. Поднесоци на странките

47. Владата беше со став дека апликантката не може да тврди дека има статус на „жртва“ бидејќи со одлуките на Врховниот суд од 12 јануари и 21 декември 2010 година во врска со заштитата на правото на судење во разумен рок ѝ бил досуден доволен и соодветен надомест (види параграф 18 погоре). Понатаму, Владата наведува дека апликантката не се жалела до второстепениот совет при Врховниот суд. Во секој случај, Владата наведе дека апликантката пропуштила да ги исцрпи домашните правни лекови бидејќи не вложила ново барање за заштита на правото на судење во разумен рок за периодот по донесувањето на одлуката на Врховниот суд со која било утврдено дека нејзиното право на судење во разумен рок било прекршено.

48. Апликантката остана при наводот дека жалбата е допуштена.

2. Оценка на судот

(а) Допуштеност

(i) Статус на жртва

49. Судот нотира дека за траењето на извршната постапка од шест години и шест месеци, бил досуден надомест на домашно ниво во вкупен износ од 60.000 денари (отприлика 970 евра). Износот не соодветствува со она што Судот би го досудил за истиот период врз основа на член 41 од Конвенцијата. Дотолку повеќе, домашните судови не се придржувале до временскиот рок одреден од Врховниот суд (види параграф 16, 17 и 18 погоре).

50. Според тоа, надоместот кој е досуден не може да се смета за соодветен во околностите на случајот (види ги принципите утврдени во праксата на Судот во *Cocchiarella v. Italy* [GC], no. 64886/01, §§ 65-107, и *Scordino v. Italy (no.1)* [GC], no. 36813/97, §§ 178-213, ECHR 2006-V). Во овие околности, согласно значењето од член 34 од Конвенцијата, апликантката не го изгубила нејзиниот статус на жртва.

(ii) Неискористување на домашните правни лекови

51. Во однос на наводите на Владата дека тоа што апликантката не вложила жалба до второстепениот совет на Врховниот суд треба да биде толкувано како неискористување на правен лек, Судот повторува дека почнувајќи од 3 ноември 2011 година, правниот лек за заштита на правото на судење во разумен рок предвиден со Законот за судови од 2008 година се смета за ефикасен правен лек во однос на должината на постапката во државата повикана на одговорност (види *Adži-Spirkoska and Others v. the former Yugoslav Republic of Macedonia (dec.)*, nos. 38914/05 and 17879/05, 3 ноември 2011 година). Според тоа, во времето кога апликантката го искористила правниот лек за должина на постапката во 2010 година, тој сè уште не се сметал за ефикасен и апликантката не била должна да го искористи (види *Ogražden Ad and*

Others v. the former Yugoslav Republic of Macedonia, nos. 35630/04, and 2 others, § 17, 29 мај 2012 година). Оттука, приговорот на Владата треба да се отфрли.

52. Во однос на аргументот на Владата дека апликантката требала да поднесе ново барање за заштита на правото на судење во разумен рок за преостанатиот период по последната одлука на Врховниот суд, Судот со оглед на тоа што го утврди (види параграф 50 погоре), смета дека апликантката не била должна да го искористи уште еднаш правниот лек за заштита на правото на судење во разумен рок (види *V.K. v. Croatia, no. 38380/08, §§ 71-73, 27 ноември 2012*). Оттука, приговорот треба да се отфрли.

(iii) Заклучок

53. Судот истакнува дека овој жалбен навод не е очигледно неоснован во смисла на член 35 § 3 (а) од Конвенцијата. Понатаму, Судот истакнува дека жалбениот навод не е недопуштен по други основи. Оттука, истиот мора да се прогласи за допуштен.

(б) Основаност

54. Судот забележува дека за целите на член 6 § 1 од Конвенцијата, во случаи како овој, каде страната во граѓанска постапка мора да поведе извршна постапка со цел да го оствари своето судски утврдено право, таа постапка треба да се смета како втора фаза од постапката за основаноста и соодветно, интегрален дел на оригиналната постапка (види *Halka and Others v. Poland, бр. 71891/01, § 20, 2 јули 2002, и Wende and Kukówka v. Poland, no. 56026/00, § 61, 10 мај 2007*).

55. Судот повторува дека разумноста на должината на постапката треба да се оценува во светло на околностите на случајот и имајќи ги предвид следните критериуми: сложеноста на случајот, однесувањето на апликантката и на надлежните органи и кој е засегнатиот интерес на апликантката во постапката (види меѓу многу други, *Frydlender v. France [GC], no. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII*).

56. Периодот кој треба да се земе предвид започнал на 15 јули 2002 година кога апликантката ја поднела тужбата против С.Б. за смеќавање на владение. Мериторната постапка завршила на 4 февруари 2004 година кога била донесена пресудата на Апелациониот суд Скопје. Апликантката ја повела извршната постапка на 10 март 2004 година. На 14 декември 2012 година Апелациониот суд Гостивар ја потврдил првостепената одлука со која било утврдено повлекувањето на барањето за извршување. Според тоа, должината на постапките која треба да се земе предвид е десет години и пет месеци.

57. Судот нема причина да ги преиспитува наодите на Врховниот суд во однос на тоа дека, за периодот кој бил предмет на негова анализа, должината на постапката била прекумерна и не ги исполнува условите за „судење во разумен рок“. Таа задолжително го здржала таквиот

карактер и во периодот кој следел по донесувањето на последната одлука од страна на Врховниот суд (види *Ogražden Ad and Others*, цитиран погоре, § 22).

58. Во светло на горенаведеното, Судот смета дека постои повреда на членот 6 § 1 од Конвенцијата.

Б. Жалбени наводи во врска со должината на управната постапка за одобрението за градба на С.Б.

1. Поднесоци на странките

59. Апликантката се жалеше врз основа на член 6 од Конвенцијата дека управната постапка за одобрението за градба на С.Б., во која таа била вмешувач (види параграф 20 погоре), траела неразумно долго.

60. Владата не поднесе сопствени наводи во однос на ваквиот жалбен навод.

2. Оценка на судот

(а) Допуштеност

61. Судот истакнува дека овој жалбен навод не е очигледно неоснована во смисла на член 35 § 3 (а) од Конвенцијата. Понатаму, Судот истакнува дека жалбениот навод не е недопуштен по други основи. Оттука, истиот мора да се прогласи за допуштен.

(б) Основаност

62. Судот забележува дека управната постапка била започната во 2003 година, по поднесеното барање за одобрение за градба од страна на С.Б. На неутврден датум, апликантката вложила жалба до Комисијата за решавање во управна постапка од втор степен од областа на транспортот и врските. Во тој момент се смета дека започнал „спор“ согласно значењето од член 6 § 1 (види *Mitkova v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, no. 48386/09, § 49, 15 октомври 2015). Во недостиг на доказ за точниот датум кога апликантката ја поднела нејзината жалба, Судот врз основа на достапниот материјал, како ден на почеток на спорната постапка ќе го смета најдоцна 23 јули 2003 година, кога Комисијата за решавање во управна постапка од втор степен од областа на транспортот и врските ја усвоила нејзината жалба и предметот бил вратен на повторно одлучување (види параграф 20 погоре). Оттука, периодот кој треба да се земе предвид започнал да тече најдоцна од 23 јули 2003 година и завршил на 26 јуни 2008 година, кога Управниот суд ја одбил управната тужба на апликантката. Согласно горенаведеното, таа траела четири години и единаесет месеци во две судски инстанци.

63. Судот смета дека во постапката не се расправало за особено комплексни прашања. Ниту пак, имајќи ги предвид материјалите доставени до Судот, смета дека апликантката придонела за должината на постапката. Од друга страна, Судот наоѓа дека имало значителни одложувања од страна на органите. За време на постапката биле донесени две одлуки со кои предметот се враќал на повторно одлучување (види параграф 20 и 22 погоре). Во овој контекст, Судот повторува дека иако не е во позиција да го анализира правниот квалитет на одлуките на домашните органи, смета дека, бидејќи вообичаено кога одреден случај се враќа на повторно одлучување, тоа е резултат на сторени грешки од пониските судови, повторувањето на такви одлуки во текот на една постапка открива серозен недостаток во правниот систем (види *Nankov v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, no. 26541/02, § 48, 29 ноември 2007).

64. Имајќи ги предвид критериумите опишани во параграф 55 погоре, Судот смета дека постапката била прекумерно долга и не ги исполнува условите за „судење во разумен рок“ (види, *mutatis mutandis, Ivanov and Dimitrov v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, no. 46881/06, § 28, 21 октомври 2010).

65. Соодветно на тоа, постои повреда на членот 6 § 1 од Конвенцијата.

С. Жалбени наводи за должината на граѓанската постапка за надомест на штета против И.Ф., државата и општината

1. Поднесоци на странките

66. Апликантката се жалеше врз основа на член 6 од Конвенцијата, дека граѓанската постапка (види параграф 35 погоре) траела неразумно долго.

67. Владата наведе дека должината на постапката предмет на оценка од страна на Врховниот суд во неговите две одлуки по барањето за заштита на првото на судење во разум рок поднесено од страна на апликантката, не била прекумерно долга. Што се однесува до преостанатиот период, апликантката требало да вложи ново барање за заштита на правото на судење во разумен рок и Владата сметаше дека во овој дел од жалбата е недопуштен поради неискористување на домашните правни лекови.

2. Оценка на судот

(а) Допуштеност

68. Судот смета дека прашањето за исцрпување на домашните правни лекови е нераскинливо поврзано со основаноста на овој жалбен навод. Затоа истото треба да биде споено со одлуката за основаноста.

69. Судот истакнува дека овој жалбен навод не е очигледно неоснован во смисла на член 35 § 3 (а) од Конвенцијата. Понатаму, Судот

истакнува дека жалбениот навод не е недопуштен по други основи. Оттука, истиот мора да се прогласи за допуштен.

(б) Основаност

70. Најпрвин, Судот забележува дека кога Врховниот суд по втор пат го одбил правниот лек на апликантката за должината на постапката во 2012 година (види параграф 41 погоре), истиот веќе се сметал за ефективен правен лек во однос на жалбени наводи за должина на постапката (види *Adži-Spirkoska and others*, цитиран погоре). Во овие околности, Судот е должен да утврди дали начинот на кој Врховниот суд ги применил релевантните одредби од домашното законодавство предизвикува последици кои се во согласност со принципите на Конвенцијата, на начинот на кои тие се толкуваат во судската пракса на Судот (види *Nogolica v. Croatia (no. 3)*, no. 9204/04, § 23, 7 декември 2006). За таа цел, Судот мора да го испита периодот помеѓу датумот на кој апликантката ја поднела граѓанската тужба и датумот на одлуката на Врховниот суд по нејзиното второ барање за заштита на правото на судење во разумен рок. Ако одлуката на Врховниот суд е во согласност со принципите на Конвенцијата, Судот, кога ќе одлучува за исцрпувањето на домашните правни лекови, ќе се воздржи од разгледување на должината на постапката по таа одлука. Во спротивно, потребно ќе биде испитување на должината на постапката во целост (*ibid.*).

71. Судот наведува дека постапката траела вкупно околу пет години и пет месеци во три инстанци (помеѓу 31 јануари 2008 и 27 јуни 2013 година, види параграфи 35 и 39 погоре). На 15 мај 2012 година кога Врховниот суд ја донел својата одлука по вториот правен лек за должина на постапката поднесен од апликантката, случајот сè уште бил во тек. На тој датум постапката траела четири години и три месеци и се уште не била завршена. За време на овој период имало значаен период на неактивност, во времетраење од една година и единаесет месеци (од 10 јули 2009 до 14 јуни 2011 година, види параграф 38 погоре), кога жалбата на апликантката чекала за разгледување пред Апелациониот суд, кој влијаел на целокупното времетраење на постапката. Судот наоѓа дека ова одложување е единствено по вина на државните органи и дека апликантката не придонела за должината на постапката. Понатаму, Судот смета дека иако случајот до одреден степен бил сложен, сите процедурални дејствија биле веќе завршени пред првостепениот суд. Дополнително, во времето на донесувањето на одлуката на Врховниот суд по однос на второто барање на апликантката за заштита на правото на судење во разумен рок, нејзиното барање за ревизија веќе чекало за одлучување околу седум месеци. Постапката по ревизија пред Врховниот суд поднесена од апликантката траела една година и девет месеци (од 29 септември 2011 до 27 јуни 2013, види параграф 39 погоре), што претставува уште едно

одолговлекување по вина на државните органи, а кое на крајот влијаело врз целокупното времетраење на постапката.

72. Анализирајќи ја доставената документација и имајќи ја предвид релевантната судска пракса, горенаведените констатации доволни да му овозможат на Судот да утврди дека уште во периодот кој бил предмет на надзор од страна на Врховниот суд, постапката траела прекумерно долго и не го задоволрила барањето за „судење во разумен рок“. Постапката го задржала таквиот карактер и во периодот што следел. Во вакви околности, да се бара од апликантката да поднесе трето барање за заштита на правото на судење во разумен рок, би ја надминало нејзината обврска од член 35 § 1 од Конвенцијата (види *Kozlica v. Croatia*, no. 29182/03, § 28, 2 ноември 2006, and *Nogolica*, цитиран погоре, § 29).

73. Како заклучок, Судот го отфрла приговорот на Владата во делот за искористување на домашните правни лекови и наоѓа дека постои повреда на член 6 § 1 од Конвенцијата заради прекумерно долго траење на постапката (види, *mutatis mutandis*, *Naumoski v. the Former Yugoslav Republic of Macedonia*, no. 25248/05, § 39, 27 ноември 2012).

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 6 § 1 ОД КОНВЕНЦИЈАТА ПО ОСНОВ НА НЕПРАВИЧНОСТ НА ПОСТАПКАТА

74. Апликантката се жалеше врз основа на член 6 од Конвенцијата дека домашните судови не дале доволно образложение во однос на нејзините наводи во следните две постапки: (i) управната постапка за дозволата за градба на С.Б. (види параграф 20 погоре) и (ii) граѓанската постапка поведена од апликантката против И.Ф., државата и општината (види параграф 35 погоре).

A. Жалбени наводи за недостаток на доволно образложени причини во управната постапка за дозволата за градба на С.Б.

1. Поднесоци на странките

75. Апликантката наведе дека Управниот суд не дал доволно образложени причини во однос на нејзините наводи дека незаконската градба на С.Б. претставува попречување на нејзините имотни права (види параграфи 23 и 24 погоре).

76. Владата наведе дека апликантката во таа постапка била само вмешувач, и постапката се однесувала единствено за дозволата за градба на С.Б., а не за имотните права на апликантката или за фактот дека С.Б. изградил објект кој не бил во согласност со издаденото одобрение за градба. Наведе дека судот дал доволно образложени причини кога одлучил за законитоста на одобрението за градба.

2. Оценка на Судот

77. Судот повторува дека согласно член 6 § 1 судовите се должни да ги наведат причините за својата одлука, но тоа не треба да се сфати како барање за детално образложение на секој навод (види *Van de Hurk v. the Netherlands*, 19 април 1994, § 61, *Серија А бр. 288*). Принципот на правично судење заштитен со член 6 од Конвенцијата би бил прекршен ако домашните судови игнорирале конкретен, релевантен и важен навод даден од апликантот (види на пример, *Pronina v. Ukraine*, бр.63566/00, § 25, 18 јули 2006, и *Mala v. Ukraine*, no. 4436/07, § 48, 3 јули 2014). Инаку, на прво место за домашните судови е да го применат домашното право, а Судот во случај кога не постои арбитрерност, нема да го замени нивното толкување со свое (види *Mala*, цитиран погоре, § 47).

78. Имајќи ги предвид фактите на конкретниот случај, Судот забележува дека предмет на спорот била незаконитоста на одобрието за градба на С.Б. Оваа постапка не се однесувала на прашањето дали апликантката претрпела некаква штета и дали некое нејзино право било прекршено. Неусогласеноста на градбата на С.Б. со одобрието за градење било предмет на посебна постапка во која министерството издало наредба за рушење на 23 април 2004 година (види параграф 21 погоре). Со пресуда од 4 јануари 2012 година на Апелациониот суд Гостивар, на апликантката ѝ бил досуден надомест за повреда на нејзините имотни права и штетата предизвикана од незаконските градежни активности на С.Б. (види параграф 30 погоре). Во такви околности, Судот не наоѓа дека Управниот суд погрешно постапил кога ја одбил тужбата на апликантката.

79. Судот донесе заклучок дека овој дел од апликацијата е неоснован и мора да биде отфрлен во согласност со член 35 §§ 3 и 4 од Конвенцијата.

Б. Жалбени наводи за недостиг на образложени причини во граѓанската постапка против И.Ф., државата и општината

1. Поднесоци на странките

80. Апликантката наведе дека домашните судови правилно не ги оцениле наводите дадени во вештиот наод направен по наредба на судот и одговорноста на државата и општината за неизвршувањето на наредбите за уривање на незаконски изградениот објект на И.Ф. (види параграф 37 погоре).

81. Владата смета дека домашните судови дале доволно причини за одбивањето на тужбата на апликантката. Понатаму, наведува дека согласно праксата на Судот, примарно е на домашните судови да ги ценат доказите кои им се на располагање. Судовите ги анализирале сите докази и ги утврдиле релевантните факти на кои ја базирале својата процена, давајќи доволно причини за нивните одлуки.

2. Оценка на судот

82. Судот на почетокот наведе дека жалбата на апликантката во суштина се однесува за оцената на доказите од домашните судови и примената на домашното право во однос на нејзиното барање за надомест на штета. Согласно член 19 од Конвенцијата, должност на Судот е да обезбеди почитување на обврските на Конвенцијата преземени од договорните страни. Конкретно, не е негова задача да разгледува дали има погрешно утврдени факти или погрешна примена на правото од страна на домашните судови, освен ако со тоа се прекршени правата и слободите загарантирани со Конвенцијата (види *Carmel Saliba v. Malta*, no. 24221/13, § 62, 29 ноември 2016). Оттука, Судот во принцип нема да се вмеша освен ако одлуките на домашните судови се чинат произволни и очигледно неразумни (види *Bochan v. Ukraine* (no. 2) [GC], no. 22251/08, § 61, ECHR 2015) и под услов постапката гледана во целина да биде правична како што е предвидено во член 6 § 1 (види *Khamidov v. Russia*, no. 72118/01, § 170, 15 ноември 2007).

83. Судот забележува дека домашните судови во три инстанции, откако утврдиле дека барањето на апликантката за надомест на штета било неосновано во посебните околности на случајот, дале доволно јасни причини за нивните одлуки. Нема ништо што укажува дека нивните одлуки се очигледно неразумни или произволни. Следи дека оваа жалба е очигледно неоснована и мора да биде отфрлена во согласност со член 35 §§ 3 и 4 од Конвенцијата.

III. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 1 ОД ПРОТОКОЛОТ БР.1 НА КОНВЕНЦИЈАТА

84. Апликантката наведува дека поради долгото неизвршување на одлуките во нејзина корист, државата пропуштила да ги заштити нејзините имотни права и нејзината инвестиција во деловниот простор, од смеќавањето предизвикано од градбите на нејзините два соседи. Таа се повикува на член 1 од Протоколот бр.1 на Конвенцијата, кој гласи:

„Секое физичко или правно лице има право на мирно уживање на својот имот. Никој не може да биде лишен од својот имот, освен во јавен интерес и под услови предвидени со закон и со опитите принципи на меѓународното право.

Претходните одредби не навлегуваат во правото на државите да донесуваат закони кои ги сметаат за неопходни за регулирање на користењето на имотот согласно опитиот интерес или заради сигурно плаќање на данокот, другите придонеси и парични казни.“

1. Поднесоци на странките

(а) Апликантката

85. Апликантката се жалеше на долгото неизвршување на неколкуте наредби за уривање против нејзините соседи и одлуките на судот во нејзина корист. Незаконски изградениот објект на И.Ф. окупирал дел од место кое согласно урбанистичкиот план било предвидено за проширување на улицата. С.Б. со својот објект окупирал дел од земјиштето во сопственост на апликантката и го уништил граничниот ѕид и дел од терасата на апликантката, со што нанел штета на нејзиниот имот. Апликантката тврди дека нејзиниот имот и нејзината инвестиција во деловниот простор изгубиле вредност. Таа се жалела поради загуба на приходите од закупнина на делови од деловниот простор и тезгите на пазарот бидејќи нејзиниот имот немал пристап до улицата.

86. Во нејзините поднесоци доставени на 8 јуни 2015 година, апликантката го извести Судот дека има добиено надоместок во износ од 11.000 евра врз основа на правосилна пресуда на Апелациониот суд Гостивар од 4 јануари 2012 година (види став 30 погоре). Во нејзините последователни поднесоци, апликантката тврдеше дека таа сè уште може да се смета како жртва во однос на наводните повреди на нејзините имотни права. Таа истакна дека бесправно изградените објекти на соседите биле легализирани и вклучени во новиот урбанистички план, со што била нанесена непоправлива штета на нејзиниот имот.

(б) Владата

87. Владата сметаше дека, со оглед на наводите на домашните судови (види став 35 погоре), апликантката немала легитимни очекувања за деловниот потфат, во смисла на член 1 од Протоколот бр. 1. Таа тврдеше дека не постоела причинско-последична врска помеѓу реализацијата на деловните планови на апликантката и неизвршувањето на одлуките во однос на нејзините двајца соседи. Дозволата на апликантката била со двегодишно траење и тој рок истекол, без воопшто пазарот да започне со работа, и покрај тоа што обајцата соседи не започнале со градежни активности до летото 2002 година. Таа стекнала одреден приход од закуп на деловниот простор како простор за складирање; иако истиот останал недовршен. Наредбите за уривање не го засегнале правото на И.Ф. да го задржи привремениот објект. Имајќи предвид дека апликантката го повлекла барањето за времена мерка против С.Б., како и решението со кое нејзиното барање за извршување се сметало за повлечено (види ставови 14 и 17 погоре), државата немала позитивни обврски според член 1 од Протокол бр.1 на Конвенцијата. Владата наведе дека градбата на С.Б била легализирана и постапката против С.Б. во однос на противтужбата на апликантката се уште била во тек (види став 28 погоре). Исто така, со оглед на тоа дека постапката за легализација на објектот на И.Ф. била во тек, секое уривање би било неоправдано.

88. Во нејзините дополнителни наводи и коментари за барањата за правичен надоместок од 15 јули 2015 година, Владата покрена неколку приговори во врска со жалбените наводи на апликантката во однос на одлуките против С.Б. Прво, Владата тврдеше дека со оглед на пресудата на Апелациониот суд Гостивар од 4 јануари 2012 година, апликантката не може повеќе да се смета за „жртва“, бидејќи повредите на нејзините права од Конвенцијата биле ремедираны на домашно ниво. Алтернативно, Владата тврдеше дека жалбените наводи на апликантката биле преуранети во поглед на тековната постапка по противтужбата на апликантката против С.Б. На крај, тврдеше дека апликантката го изгубила „статусот на жртва“ со оглед на барањето за повлекување на времената мерка против С.Б. и решението со кое било констатирано повлекување на барањето за извршување.

2. Оценка на Судот

(а) Жалбени наводи во врска со деловниот потфат на апликантката

89. Судот повторува дека член 1 од Протоколот бр.1 се применува само за постоечката сопственост на некое лице; не го гарантира правото за стекнување со сопственост (види *Malik v. the United Kingdom*, no. 23780/08, § 88, 13 март 2012, со понатамошни референци). Идниот приход може да се смета за „сопственост“ само доколку е веќе заработен или кога постои извршно барање за истото (види *Ian Edgar [Liverpool] Ltd. v. the United Kingdom (dec.)*, no. 37683/97, 25 јануари 2000, и *Denmark Limited and 11 Others v. the United Kingdom (dec.)*, no. 37660/97, 26 септември 2000).

90. Во конкретниот случај, апликантката се жалеше дека претрпела загуба на идниот приход што очекувала да го добие од закупот на деловниот простор во нејзиниот двор и работењето на пазарот. Судот повторува дека во граѓанската постапка против И.Ф., државата и општината (види став 35 погоре), домашните судови го одбиле барањето на апликантката за надомест на штета за изгубена заработувачка и утврдиле дека деловниот простор на имотот на апликантката останал недовршен и без дозвола за работа. Тие, исто така, утврдиле дека пазарот, за кој апликантката имала дозвола со траење од две години, никогаш не почнал со работа. Судот не наоѓа индикации дека во конкретниот случај заклучокот на домашните судови бил произволен или очигледно неразумен.

91. Од горенаведеното произлегува дека, апликантката имала економска цел, поточно идна финансиска добивка која не била заработена и за која не постои извршно побарување. Според тоа, Судот смета дека надежта на апликантката да се оствари нејзиниот деловен потфат не може да се смета за „леgitимно очекување“ во смисла на судската пракса во врска со член 1 од Протоколот бр. 1 на

Конвенцијата. Оттука произлегува дека жалбата во овој дел е некомпатибилна *ratione materiae* со одредбите на Конвенцијата во смисла на член 35 § 3 (а).

(б) Жалбени наводи по повод неизвршувањето на одлуките против соседите на апликантката

(i) Жалбени наводи по повод неизвршувањето на одлуките против С.Б.

92. Судот забележува дека во нејзините дополнителни поднесоци од 15 јули 2015 година, Владата за прв пат покрена неколку приговори во врска со овој жалбен навод. Судот повторува дека според правилото 55 од Деловникот на Судот, секој приговор за недопуштеност мора да биде покренат од страна на државата – во мера која тоа го дозволуваат природата на приговорот и околностите - во своите писмени или усни поднесоци во однос на допуштеност на апликацијата (види *Khlaifia and Others v. Italy [GC], no. 16483/12, § 52, 15 декември 2016*).

93. Што се однесува до првиот приговор на Владата, во врска со статусот на жртва на апликантката, во однос на надоместокот досуден на домашно ниво од страна на Апелациониот суд Гостивар со правосилната пресуда од 4 јануари 2012 година, Судот забележува дека апликантката известила за фактот дека во таа постапка, барала и добила обештетување во износ од 11.000 евра, и приложи копија од таа пресуда дури во нејзиниот поднесок од јуни 2015 г. (види став 86 погоре). Во времето на нејзиното иницијалното произнесување, Владата не беше свесна за овој факт врз кој го заснова својот прв приговор и затоа, не беше во можност да го испочитува рокот утврден во правилото 55.

94. Понатаму, Судот не гледа потреба да утврди дали Владата сега не смее да го истакне овој приговор бидејќи во секој случај се работи за прашање кое е во надлежност на Судот и истиот не е спречен да го испитува по службена должност (види *Buzadji v. the Republic of Moldova [GC], no. 23755/07, § 70, 5 July 2016*, и *Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland [GC], no. 931/13, §§ 89-93, 27 јуни 2017*).

95. Судот повторува дека одлука или мерка донесена во корист на апликантот не е во принцип доволно да го лиши од статусот на „жртва“, освен ако домашните органи ја признале повредата, дали експлицитно или во суштина, и потоа одредиле надомест за сторена повреда на Конвенцијата (види *Eckle v. Germany, 15 July 1982, § 66, Series A no. 51; Amuur v. France, 25 јуни 1996, § 36, Reports of Judgments and Decisions 1996-III; и Rotaru v. Romania [GC], no. 28341/95, § 35, ECHR 2000-V*).

96. Во конкретниот случај, Судот забележува дека во конечната пресуда од 4 јануари 2012 година Апелациониот суд Гостивар утврдил дека апликантката претрпела повреда на нејзиното право на сопственост заради незаконската градба на С.Б. и пропуштањето на

општинските власти да ги извршат одлуките во корист на апликантката и да ги заштитат нејзините сопственички права (види став 30 погоре). Судот е задоволен што домашните судови изрично потврдиле дека имало повреда на правата на апликантката.

97. Што се однесува до природата на надоместокот на штета, Судот повторува дека прашањето дали апликантката може да тврди дека е жртва, зависи како општо правило, од правниот интерес што тој или таа може да го има при утврдување од страна на Судот, дека неговите или нејзините права од Конвенцијата биле повредени. При проценка на овој интерес, секоја материјална или нематеријална штета претрпена од апликантот како резултат на наводна повреда, мора да биде земена предвид (види *Schlader v. Austria (dec.)*, no. 30193/96, 7 март 2000, и *Auerbach v. the Netherlands (dec.)*, no. 45600/99, 29 јануари 2002).

98. Осврнувајќи се на конкретниот случај, Судот забележува дека домашните судови ѝ досудиле на апликантката износ од околу 11.000 евра како надомест на материјалната штета предизвикана од незаконските градежни работи на С.Б. и долготрајното неизвршување на наредбите за уривање против него (види точка 30 погоре). Апликантката не го спореше досудениот износ кој не се чини неразумен или недоволен. Судот забележува дека зградата на С.Б. била легализирана и вклучена во новодонесениот урбанистички план. Понатаму, истакнува дека граѓанската постапка во однос на противтужбата на апликантката, со која бара враќање во поранешна состојба и материјална штета поради градбата на С.Б., сè уште е во тек (види став 28 погоре). Со оглед на овие околности, Судот е задоволен што надоместокот што го доделиле домашните судови е доволен за да се отстрани статусот на жртва на апликантката во однос на нејзината жалба согласно член 1 од Протоколот бр.1, а во врска со градбата на С.Б. Следи дека жалбата на апликантката мора да биде отфрлена согласно член 35 §§ 3 и 4 од Конвенцијата.

99. Со оглед на овој заклучок, Судот смета дека нема потреба да одлучува по останатите приговори на Владата.

(ii) *Жалбени наводи во однос на извршувањето на наредбите за уривање против И.Ф.*

100. Судот наведува дека релевантните генерални принципи во однос на позитивните обврски на државата во контекст на членот 1 од Протоколот бр.1 се дадени во случајот на *Kotov v. Russia ([GC], no. 54522/00, §§ 109-15, 3 април 2012)*.

101. Судот повторува дека барањето на апликантката за надомест на штета во граѓанската постапка против И.Ф., државата и општината, е одбиено од домашните судови (види став 37 погоре) со образложение дека истата не докажала дека изградбата на И.Ф. влијаела до намалување на вредноста на нејзиниот имот и загуба на приход. Судот понатаму забележува дека И.Ф. имал право да го задржи времениот објект на локацијата сè до спроведувањето на урбанистичкиот план за

областа и дека, како што е утврдено во домашната постапка, уривањето на градбата на И.Ф. немало во секој случај да обезбеди непречен пристап до имотот на апликантката од улицата. Судот исто така забележува дека постапката за легализација на градбата на И.Ф. е сè уште во тек (види став 34 погоре) и дека согласно член 31 од Законот за легализација на бесправно изградени објекти од 2011 година (види став 44 погоре), сите административни и судски постапки во однос на бесправно изградени објекти што започнале пред влегувањето во сила на овој закон, ќе запрат.

102. Имајќи ги предвид наодите на домашните судови, кои Судот не ги смета за произволни или очигледно неразумни, Судот утврди дека апликантката не докажала дека градежните работи на И.Ф. довеле до намалување на вредноста на нејзиниот имот и дека поради тоа претрпела финансиска загуба (спореди *Fuchs v. Poland*, (dec.), no. 33870/96, 11 декември 2001, и *Rupar v. Slovenia*, (dec.), no. 16480/02, §§ 46-48, 15 мај 2010). Соодветно, остатокот од апликацијата е очигледно неоснован во смисла на значењето на член 35 §§ 3 и 4 од Конвенцијата.

IV. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

103. Член 41 од Конвенцијата гласи:

„Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи и ако внатрешното право на заинтересираната Висока страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот ѝ дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично задоволување.“

A. Надомест на штета

104. Апликантката побара износ од 188.176 евра на име надомест на материјална штета и износ од 30.000 евра на име надомест на нематеријална штета.

105. Владата ги оспори овие барања.

106. Судот не утврдува каузална врска помеѓу утврдената повреда и наводната материјална штета; оттука го отфрла ова барање. Од друга страна, ѝ досудува на апликантката износ од 3.830 евра на име нематеријална штета за утврдените повреди, плус секој данок што може да се наплати.

B. Трошоци

107. Апликантката исто побара и вкупен износ од 672.752 денари (отприлика 10.855 евра) за трошоците кои ги имала пред домашните судови и за оние кои биле направени пред Судот. Од овој износ, апликантката побара износ од 36.285 денари (отприлика 585 евра) за

правните трошоци кои настанале во постапката пред Судот, за кои доставила фактура со конкретен износ.

108. Владата ги оспори овие барања.

109. Според судската пракса на Судот, апликантот има право на надомест на трошоците и надоместоците само доколку покаже дека истите се вистински и неопходно направени и се во разумен износ (види *Petreska v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, no. 16912/08, § 40, 21 јули 2016). Имајќи ја предвид документацијата и погоре наведените критериуми, Судот смета дека е разумно да досуди износ од 700 евра за трошоците и надоместоците по сите основи, плус даноците кои може да произлезат за апликантката.

В. Затезна камата

110. Судот смета дека е соодветно каматната стапка да биде заснована на најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската Централна Банка, на која треба да се додадат три процентни поени.

ПОРАДИ ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Одлучи* да го спои приговорот на Владата за неискористување на домашните правни лекови во врска со жалбените наводи согласно член 6 § 1 од Конвенцијата, а во однос на должината на граѓанската постапка против И.Ф., државата и општината со одлуката за основаноста, и истиот го одби;

2. *Одлучи дека* жалбените наводи по член 6 § 1 од Конвенцијата во однос на должината на трите постапки се допуштени, а дека остатокот од апликација е неоснован;

3. *Одлучи* дека постои повреда на член 6 § 1 од Конвенцијата поради прекумерно долгото траење на трите постапки;

4. *Одлучи*

(а) дека државата треба да ѝ ги плати на апликантката, во рок од три месеци следниве износи, конвертирани во националната валутата по стапка применлива на денот на спогодбата:

(i) 3.830 евра (три илјади осумстотини и триесет евра), плус секој данок кој може да ѝ се наплати на апликантката, на име нематеријална штета;

(ii) 700 евра (седумстотини евра), плус секој данок кој може да ѝ се наплати на апликантката, на име трошоци и давачки;

(б) по истекот на горенаведените три месеци до исплатата да се плати камата по каматна стапка еднаква на најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската Централна Банка, плус три процентни поени;

5. *Ги одбива* останатите барања на апликантката за правичен надоместок.

СИНАДИНОВСКА v. РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ПРЕСУДА

Изготвено на англиски јазик и објавено во писмена форма на 16 јануари 2020 година, согласно Правилото 77 §§ 2 и 3 од Правилникот на Судот.

Abel Campos
Секретар

Tim Eicke
Претседател